

Bijlage IV: begrippenlijst

Toezietsrapport over de inzet van
de bijzondere bevoegdheid tot selectie
door de AIVD en de MIVD

CTIVD nr. 64

vastgesteld op 4 september 2019

Commissie van Toezicht
op de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

CTIVD nr. 64

BIJLAGE IV: BEGRIPPENLIJST

Toezichtsrapport over de inzet van
de bijzondere bevoegdheid tot selectie
door de AIVD en de MIVD

Deze lijst licht een aantal begrippen toe dat wordt gebruikt in het toezichtsrapport. De CTIVD heeft bij de gegeven omschrijvingen geen volledigheid nagestreefd maar geprobeerd de lezer een zo concreet mogelijk beeld te geven van de betreffende begrippen.

Afdelingshoofd (MIVD)	Functionaris die binnen de MIVD hiërarchisch als volgt is ingebed in de organisatie: directeur MIVD, <i>afdelingshoofd</i> , teamhoofd.
Bijzondere bevoegdheid	Een bevoegdheid van de dienst waarin een specifieke inbreuk op de persoonlijke levenssfeer is geregeld, alsmede de voorwaarden waaronder deze mag worden toegepast. De toepassing van een bijzondere bevoegdheid heeft veelal een geheim karakter. De bijzondere bevoegdheden zijn neergelegd in de artikelen 40 t/m 58 van de Wiv 2017 (bijvoorbeeld tappen en observeren).
Bewerker (AIVD)	De bewerker is een AIVD-medewerker die onder meer nieuwe gegevens beoordeelt en op basis daarvan de aanzet doet voor inlichtingenproducten, de koers van het team en de eventuele inzet van bevoegdheden.
Cyber	Verzamelnaam voor verschillende activiteiten die te maken hebben met computernetwerken en datastromen.
Data-analist (MIVD)	De data-analist is een MIVD-medewerker die onder meer nieuwe gegevens beoordeelt en op basis daarvan de aanzet doet voor inlichtingenproducten.
Datareductie	Datareductie is de verplichting om niet-relevante gegevens voor een onderzoek of enig ander lopend onderzoek, vallend onder de taken van de dienst, te vernietigen. Hiervoor moeten de verworven gegevens op hun relevantie worden onderzocht.
Directeur MIVD	Functionaris die de leiding heeft over de MIVD.
Directeur-generaal AIVD	Functionaris die de leiding heeft over de AIVD.

Ether	In het onderhavige onderzoek duidt deze term niet-kabelgebonden communicatie aan, zoals satelliet- en radiosignalen.
Gegevensstroom	Gegevens die zich door middel van een verbinding van het ene naar het andere systeem verplaatsen.
Gegevensverwerking	Het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens (artikel 1, aanhef en onder f, van de Wiv 2017).
Geïntegreerde Aanwijzing	De Geïntegreerde Aanwijzing bestaat uit (a) de onderzoeken die verricht dienen te worden, uitgewerkt naar thema, en de onderzoeksplanning en (b) de prioritering met betrekking tot de onderzoeken.
Gerichtheidsvereiste	Het vereiste dat de toepassing van bijzondere bevoegdheden 'zo gericht mogelijk' dient plaats te vinden.
Inlichtingendienst	Een dienst die onderzoek doet naar andere landen om (potentiële) dreigingen voor de eigen nationale veiligheid te onderkennen.
Inlichtingenproduct	Het resultaat van de analyse van verworven gegevens die in een onderzoek van de AIVD of MIVD worden gebruikt.
Interceptie	Het onderscheppen van gegevens.
Interceptieketen	Zie 'interceptiestelsel'.
Interceptiestelsel	Het gehele stelsel waarin onderzoeksopdrachtgerichte interceptie plaatsvindt. Deze bestaat uit drie fasen: (1) de interceptie van communicatie (art. 48 Wiv 2017) door de Joint Sigint Cyber Unit (JSCU), (2) de optimalisatie van het interceptie- en selectieproces (art. 49 Wiv 2017) en (3) de analyse van de inhoud van de communicatie en metadata (art. 50 Wiv 2017). In dit onderzoek ligt de focus op de derde fase.
JSCU	Joint Sigint Cyber Unit, gezamenlijke eenheid van de AIVD en de MIVD die zich bezighoudt met de verwerving en analyse van gegevens op het gebied van sigint en cyber.
Metadata	Gegevens over communicatie. De metadata van een telefoongesprek zijn bijvoorbeeld de betrokken telefoonnummers, de starttijd en de eindtijd van het gesprek en de gegevens van de betrokken telefoonmasten.
Onderzoeksopdrachtgericht	Indien niet van tevoren kan worden aangegeven op welke persoon, organisatie of technisch kenmerk de inzet van een bevoegdheid of een gegevensverwerking ziet, maar deze wel ten behoeve van een lopende onderzoeksopdracht 'zo gericht mogelijk' wordt uitgevoerd.

Persoonsgegevens

Gegevens die betrekking hebben op een identificeerbare of geïdentificeerde, individuele natuurlijke persoon (bijvoorbeeld een naam of een foto). Artikel 1, aanhef en onder e, Wiv 2017.

Relevantie

Gegevens zijn relevant als de gegevens betekenis hebben voor het onderzoek waarvoor ze zijn verworven, dan wel voor enig ander lopend onderzoek. Bij het beoordelen van de relevantie van gegevens moet inhoudelijk worden gekeken of de gegevens in positieve zin bijdragen aan het onderzoek, alsook of die gegevens bepaalde vragen negatief kunnen beantwoorden, hypothesen kunnen ontkrachten of anderszins van doorslaggevend belang zijn.

Selectie

De bijzondere bevoegdheid waarmee de AIVD en de MIVD kennis kunnen nemen van de inhoud van gegevens die met behulp van onderzoeksoopdrachtgerichte interceptie zijn verworven.

Selectie criterium

De bijzondere bevoegdheid tot selectie wordt uitgevoerd met behulp van selectiecriteria. Met behulp van selectiecriteria kunnen mogelijk relevante gegevens uit de onderschepte opbrengst worden geselecteerd en vervolgens van de inhoud kennis worden genomen. Selectiecriteria kunnen technische kenmerken zijn, zoals een telefoonnummer of e-mailadres. Het kunnen bijvoorbeeld ook trefwoorden zijn die aan een nader omschreven onderwerp zijn gerelateerd waar de AIVD of de MIVD onderzoek naar doen. Geografische gegevens kunnen ook als selectie criterium fungeren.

Selectielijst

Overzicht van gebruikte selectiecriteria.

Sigint

Sigint staat voor *signals intelligence*; inlichtingen die verzameld worden door het onderscheppen van elektronische signalen en optische signalen.

Target

Een persoon of organisatie waar de AIVD of MIVD onderzoek naar verricht.

Teamhoofd (AIVD)

Functionaris die binnen de AIVD hiërarchisch als volgt is ingebed in de organisatie: directeur-generaal, directeur, unithoofd, *teamhoofd*.

Teamhoofd (MIVD)

Functionaris die binnen de MIVD hiërarchisch als volgt is ingebed in de organisatie: directeur MIVD, afdelingshoofd, *teamhoofd*.

Technisch kenmerk

Kenmerk dat herleidbaar is tot verschillende elementen van (tele)communicatie, bijvoorbeeld een telefoonnummer of een e-mailadres. Technische kenmerken kunnen als selectie criterium worden gebruikt.

TIB	Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden, een commissie die vooraf toetst of de inzet van specifieke bijzondere bevoegdheden door de AIVD en de MIVD rechtmatig is. Het oordeel van de TIB is bindend.
Unithoofd	Functionaris die binnen de AIVD hiërarchisch als volgt is ingebed in de organisatie: directeur-generaal, directeur, <i>unithoofd</i> , teamhoofd.
Veiligheidsdienst	Een dienst die onderzoek doet naar personen en organisaties die mogelijk een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, voor de veiligheid of voor andere gewichtige belangen van de staat, dan wel voor de veiligheid en de paraatheid van de krijgsmacht.
Verschoningsgerechtigde	Een persoon met een maatschappelijke vertrouwensfunctie, in die zin dat eenieder vertrouwelijk met deze persoon moet kunnen communiceren. Op grond van deze functie komt aan zijn communicatie een extra bescherming toe. Voorbeelden van verschoningsgerechtigden zijn artsen, advocaten, en journalisten (voor het de bronbescherming betreft).
Wiv 2017	Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017.
Zo gericht mogelijk	Het tot een minimum beperken van het verwerven en verwerken van niet strikt voor het onderzoek relevante gegevens, gelet op de technische en operationele omstandigheden van de casus.

Oranjestraat 15, 2514 JB Den Haag
Postbus 85556, 2508 CG Den Haag

T 070 315 58 20 | **F** 070 381 71 68
E info@ctivd.nl | www.ctivd.nl